Ч. 233 (13.778). Львів, неділя 2. вересня 1934.

Pocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло“. Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. — Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Німеччина домагається мораторії.

БЕРЛІН, 31. 8. ПАТ. На хліборобській конференції у Бад Айльзеа президент державного банку Шахт виголосив велику промову на тему „Проблема довгів і кредитів“. Шахт гостро скритикував систему „накручування конюнктури“ деяких держав при допомозі штучних заходів, що спричинює тільки господарський хаос. Вивесювання господарської скрути валютовим хаосом тільки заплутує питання. Стабілізація валюти наступить тільки тоді, коли усунеться головні причини а в першу чергу воєнні довги. Всі воєнні втрати платить тільки Німеччина. Від 1918. р. політика кермувала господаркою. В 1931. р. Німеччина мала воєнних довгів 15 міліярдів. Нині Німеччина не всилі вже сплачувати урядам чужих держав воєнних відшкодувань. Німеччина сплатила свої господарські довги, але коштом великих втрат. Проблема задовження Німеччини є світовою проблемою. Шахт полемізує з проєктом інфляції та дефляції марки, бо ці засоби були безуспішні. Дотеперішні міжнародні конференції не розвязали проблеми задовження Німеччини. Вони не дали змоги Німеччині збільшити експорт ні не обнизили до тієї висоти яку Німеччина могла би сплатити. Поправа господарського положення не наступить самочинно, але ще погіршиться. Останні події в Німеччині вказують, які наслідки викликує постійне відкладання довгів. Зменшення німецьких девіз не дозволяє навіть на вдержання зменшеного імпорту. Тому Німеччина мусить використовувати зужиті і старі сирівці та відпадки. Світ стоїть перед вибором: або дальше буде пасивно ставитись до довгів, але тоді викреслить Німеччину як платника, або змінить кредитову політику і буде співпрацювати над розвязкою німецьких воєнних довгів.

Становище Німеччини зовсім ясне. Німеччина признає довги приватних закордонних вірителів і їх буде сплачувати після своєї спроможности. Але це не вичерпує справи. Справді є можлива розвязка, коли би німецькі товари звільнити від усіх обтяжень і коли би скреслено німецькі довги. Практично обох можливостей не дається здійснити. Зате можна би здійснити проєкти, щоби держави вірителі приняли більшу кількість німецьких товарів та обнизили довги. Німеччина може сплачувати довги тільки товарами, або взагалі не буде платити. Одначе така розвязка тепер не можлива і не лишається нічого іншого, як тільки признати Німеччині мораторію, щоби вона могла відітхнути. Одночасно треба зменшити воєнні тягарі, хочби навіть признаво мораторію. Коли міжнародні договори забезпечать такі умовини, тоді щойно оживиться світова торговля.

Тріюмвірат у Німеччині.

ПАРИЖ, 31. 8. ПАТ. „Пті Журналь“ повідомляє, що на конґресі націонал-соціялістів у Нірнберґу канцлер Гітлер проголосить тріюмвірат, який помагатиме в кермі Німеччиною. Тріюмвірат творитимуть ґен. Ґерінґ, як віцеканцлер до політичних справ: ґен. Бльомберґ кермуватиме справами охорони держави, й мін. Гес націонал-соціялістичною партією.

Равшнінґ не вірить у можливість війни.

ПАРИЖ, 30. 8. ПАТ. В анкеті, яку влаштував „Пті Журналь“ на тему небезпеки війни, забрав голос президент данціґського сенату Равшнінґ. Він не вірить в можливість війни і думає, що французько-німецьке зближення причинилось би до стабілізації політичних взаємин в Европі. Крім Сарського басейну нема тепер іншої справи, що стояла б на перешкоді тісній французько-німецькій співпраці. На випадок, якби прийшло до німецько-французької війни, то була би це війна внутрішня, бо її наслідком було би знищення або большевизація Европи.

Франція вдоволена з Балтійської Антанти.

ПАРИЖ, 31. 8. ПАТ. „Журналь“ обговорюючи вислід останньої конференції балтійських держав, підкреслює, що співпраця балтійських держав є вислідом почуття спільної німецької небезпеки та що французька дипльоматія буде тільки симпатизувати з почином, який щасливо доповнює систему реґіональних порозумінь.

Польсько-совітська приязнь.

Совітська морська ескадра, зложена з трьох воєнних кораблів, зревізитує 3. вересня ц. р. польську воєнну фльоту в Ґдині. Після повитальних урочистостей совітські гості поділяться на три групи. Одна поїде до Варшави, друга до Познаня, а третя залишиться в Ґдині. 6. вересня всі три ґрупи зустрінуться знову в Ґдині, проведуть тут ще один день, а 8. вересня совітська ескадра числом 1.400 людей відїде.

Протисовітські обвинувачення.

МОСКВА, 30. 8. ПАТ. Інформації з Харбіна вказують, що антисовітська акція японсько-манджурських кол зростає. На думку ТАССА проти совітського консуля Стельмаха висувають провокаційні обвинувачення. Щоденник „Харбінское Время“ пише отверто про участь деяких совітських консулів в саботажній акції, а роля совітського консуля в Поґраничній має спеціяльний характер. ТАСС висловлює думку, що протисовітська кампанія в Поґраничній є приготуванням до безпосередньої напасти на консулят, щоби викликати поважний конфлікт між Манджурією і Совітами.

Перед закінченням слідства у справі Ставіського.

ПАРИЖ, 31. 8. ПАТ. На засіданні ради кабінету міністр справедливости Шерон склав звіт про хід слідства в справі афери Ставіського та вбивства судді Пренса. Кількох міністрів висловило побажання, щоби слідство прискорили. Офіційний комунікат каже, що слідство в справі афери Ставіського закінчиться до 15. жовтня н. р.

—o—

Страх перед Габсбурґами.

Львів, 31. серпня 1934.

Отто Габсбурґ стає модною фігурою. Його фотографії щораз частіше пишаються на сторінках великих часописів, фотографії гарного молодого пареня, здебільша в угорському національному одязі, в якомусь елеґантному плащі чи мундурі неокресленого війська, — все з поважною міною будучого володаря. Зрештою, його справді змалку виховують як кандидата на монарха, бажаючи мабуть надолужити в його „цісарському вихованні“ всі браки його нещасного батька, що був великим непорозумінням на престолі.

Росте популярність молодого голови габсбурського роду серед австрійських і угорських леґітимістів, і напевне нічого не мали би проти побільшення скількости коронованих голов також усі проріджені ряди европейських „урядуючих“ династей. А проте одночасно росте опозиція проти проєктів реституції Габсбурґів у середній Европі, і то в такій формі, що метушлива б. цісарева Зита стає перед непереможними перешкодами здійснити свої амбітні пляни.

Ми занотували недавно на цьому місці заяву найбільш авторитетного представника ЧСР мін. Бенеша, в якій він без обиняків називав поворот Габсбурґів на австрійський (чи угорський) престол „казусом беллі“, далеко поважнішим, ніж усі інші причини зниших міжнародніх спорів. „Ані Габсбурґи, ані аншлюс“ — ось девіза чехословацької політики, трактована як непохитний канон. Таким робом досі відомо було

в Европі, що найбільшим ворогом повороту Габсбургів є Чехословаччина, погрожуюча навіть маршем на Відень на випадок, колиб віденський Бург дістав нового мешканця.

Однак показується, що істнує в Европі ще один непримирний ворог Габсбургів і то ворог багато поважніший. Є ним Югославія, яка своїм географічним положенням і мілітарною силою представляє ще більшу небезпеку для Габсбургів, даючи ще більшу гарантію, що її виступ не вможе бути льокалізований і доведе до нової европейської війни, якої чейже для Габсбургів ніхто вести не хоче.

Таке становище Югославії тісно вяжеться в її поведінкою підчас недавніх кривавих подій на терені Австрії. Югославія зберігала строгу невтральність, колиж Італія повела на австрійському кордоні мобілізацію і відгрожувалась збройною інтервенцією проти австрійських націонал-соціялістів. Югославія в офіціяльному комунікаті ствердила, що нема ніяких річевих підстав для інтервенції і що кожна інтервенція довелаб до другої загальної війни. Тямимо, що та югославянська заява була зимною водою на розпалені протинімецькі інтервенціоністичні настрої. Потім наспіла звістка, що Югославія дає азиль австрійським повстанцям, які примушені втікати зі зброєю в руках за кордон. Під адресою Югославії появились в італійській і французькій пресі гострі випади за посереднє підтримування націонал-соціялістичного австрійського руху. Дійшло до того, що французький посол у Білгороді протестував перед югославянським урядом, — урядом „союзної і заприязненої“ держави.

Тут і виявилось, що вся югославянська прихильна невтральність супроти австрійських гітлерівців випливає тільки і виключно зі страху перед — Габсбургами. Вся нехіть Югославії до Франції має підставу виключно в неясній позиції Франції щодо питання повороту Габсбургів: коли французька опінія схиляється до тієї австрійської легітимістичної концепції, як антидоту проти небезпеки „аншлюсу“ — Югославія радше бачилаб не тільки австрійських націонал-соціялістів при владі, але й сам австро-німецький „аншлюс“, коби тільки не поворот Габсбургів.

Страх перед Габсбургами є острахом за державну цілість Югославії. Джерело цього остраху — у внутрішніх югославіянських відносинах, конкретно — у ворожнечі поміж сербами і хорватами. Коли мова про становище до Італії, то тут фронт сербів, хорватів і словінців один. Але зовсім інакше виглядає справа, коли мова про становище до Австрії і Габсбургів: коли для сербів Австрія і Габсбурги живуть в історичних споминах, як смертельні вороги, то для хорватів спомин австрійських часів не є такий страшний. Ясно, що австрійська „опіка“ над славянськими народами нам самим аж надто добре відома. Але діставшись під „братній“ режім сербів, що почали правити балканськими методами, централізуючи адміністрацію і трактуючи хорватів і словінців як нижчу категорію „співгосподарів“ держави, — хорвати перестали захоплюватись своєю визволеною ситуацією. Долучається ще й віроісповідний момент (хорвати-католики, серби-православні) зокрема факт, що самі Габсбурги це вірні католики.

Витворилась така парадоксальна ситуація, що володіючі в Югославії серби лякаються повороту Габсбургів на австрійський престол через те, щоби не збільшилась хорватська ірредента, яка малаб тоді виразну політичну ціль і виразну підпору. Можливість такої комбінації видно зовсім не є виключена, коли серби мерщій почали забезпечувати собі запілля: тут тайна югославіянсько-болгарського зближення і зближення поміж Югославією та Грецією, у вересні вибирається до Софії король Олександер ревізитувати болгарського Бориса. Можливо, що сербсько-габсбурська небезпека допоможе поладнати поміж обома балканськими державами найважнішу болгарську болячку: долю болгарських македонців під сербським режімом. Можливо, що з остраху перед Габсбургами серби не лише змякшать внутрішній режім, але й шукатимуть певніших зовнішніх союзників, ніж є ним у цій справі Франція.

У світлі цих подій справа нібито вже швидкого і перерішеного повороту Габсбургів на австрійський престол зовсім не представляється так рожево.

Конспірація в українських школах.

„З ЗАКАМАРКІВ ЛЮДСЬКОГО ПІДЗЕМЕЛЛЯ“.

У „Меті“ з 2. п. м. появилася чергова стаття на тему боротьби з впливами революційного підпілля серед середнешкільної молоді, при чому автор змальовує жахливі відносини, серед яких дуже важко визнатись: хто є справжнім винуватцем руїни української молоді?! Передаючи більшу частину тої статті, додаємо лише підзаголовки для кращої орієнтації читача. — Прим. Ред.

Боротьба політичної поліції з конспірацією йде в глибоких закамарках людського підземелля, не лише без і поза контролею та відповідальністю українського і польського громадянства, але й поза формальною компетенцією тих польських урядових чинників, які перед польським громадянством відповідають напр. за тайний відділ політичної поліції. І тому з формального боку трудно щонебудь закинути напр. міністрові внутрішніх справ, коли він двічі на інтерпеляції чи промови з тої матерії українських послів у соймі — не дав відповіди, лише зажадав точних доказів, — або предсідникам судових розправ, які на кожному сливе політичному учнівському процесі ухилюють відповідні запити оборонців, — або урядовцям тайної поліції, що заслонюються в тих процесах службовою тайною і не виявляють джерел своїх „конфіденціональних“ відомостей. Все те вказує лише, як вузенькою є площина опори, якою можуть користуватися українські відповідальні чинники, щоби бодай освідомити собі, що діється в підземеллі. Бо це речі трудно вловимі, втікаючі від денного світла. Але за ними скриваються болючі факти. Адже наша шкільна молодь, наші діти найшлися — і це незбита дійсність — у перева[ж]

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 2. ВЕРЕСНЯ 1934.

АНТІН КРЕЗУБ 2)

НА ДНІСТРІ.

(Спомин.)

А вигляди на успішність боротьби всеж таки не були так то й малі. Старшини М. і Х. оповідали мені, що вони стоять в порозумінні з от. Деренуком (їх здається було двох братів), а цей на випадок потреби може виставити загін з яких 3—5 тисяч люда, ознайомлених з військовим ділом, біля котрого безсумнівно обєднається ціла Уманщина й околиці Христинівки. При цьому показалось, що і в плянах от. Деренука галичани грають одну з неостанніх роль. Він також числить на те, що Школа на випадок повстання виступить і захопить Умань та справиться з його гарнізоном. Але наразі от. Деренук не розпочинав ніяких дій, бо не знав, які пляни має Головний Повстанчий Штаб, що мав сидіти десь у Румунії чи Бесарабії і боявся своїми сепаратними виступами помішати загальній справі. Тим робом звязок з Гол. Повст. Штабом висунувся на чоло всіх наших розмов на тему протибольшевицького виступу. Бо безперечно, що коли такий Штаб істнував, то треба було координувати свою працю з його замислами.

Щоби не проволікати справи, я рішився сам виїхати до Бесарабії на розшуки за Штабом, але наразі його наміру здійснити мені не вдалось, бо треба було їхати зі Школою, що переносилась до Черкас. Колиж приїхав до Черкас, я захворів і мусів пролежати біля двох тижнів у шкільній лічниці. Там я теж від одного санітаря довідався, що недалеко Дністра живе священик-галичанин о. Н.

Тому вийшовши з лічниці, я рішив зараз таки податися в Бесарабію, віднайти Головний Повстанчий Штаб та дістати від його інструкції для дальшої праці. Щоби мати по дорозі товариство, запропонував я пор. Решетусі їхати разом зі мною, на що він радо погодився. Тепер була лише та трудність, щоби дістати зі Школи відпустку і подорожні документи. Я представляв собі, що тут мій плян зустріне чималі трудноші і що начальство не схоче дати мені відпустки, бож я щойно вступив на посаду лектора. Але зараз на другий день після того, як я вніс подання, все було полагоджене. Ми дістали не тільки відпустки, але навіть подорожні гроші і харчі (кілька фунтів пшона, сушену рибу, хліб та олій). Маю враження, що пор. Владичка і адютант знали в чому діло, бо цей останній передаючи мені документи так загадочно-привітливо всміхався, начеб хотів сказати: „Щасливої дороги та успіху“.

Я саме з Решетухою збирався виїздити, як з Київа прийшло телеграфічне роспорядження, щоби Школа негайно переносилась туди. Щоб не скитатись Бог зна як довго по залізниці, ми два дні дні підождали і поїхали разом зі Школою аж до Хвастова. Їзда в своєму власному ешелоні всеж таки була куди вигідніша як звичайними потягами, в яких деколи й зовсім годі було впхнутися. У Хвастові знову, пересіли ми на „пасажирський“, що курсував між Київом і Одесою. У ньому вдалося нам закопити сидячі місця і ми, як на совітські відносини, досить вигідно дібралися до Кодими, звідкіля треба нам було пройти яких 18—20 верстов піхотою до села, де як я вже згадував, перебував знайомий отого санітаря о. Н.*)

*) Деякі назвища й місцевости мушу затаювати і нині, не маючи певности, чи ті особи не живуть у Совітах.

Віддаль до „бази“, звідкіля мали ми розпочати свої операції в сторону Бесарабії, була справді невелика, але похід по голому степу при тріскучому морозі і пронизливому вітрі дався нам таки добре в знаки. Цілком задубілі добрили ми до якогось села, де відпочали і покріпились, але в дальшу дорогу цього дня вже не рушали, бо довідались, що через сусідне село проїзджає совітська кіннота, що пильнує кордон, а з нею ми не мали найменшої охоти стрінутися. Правда, у нас документи були в порядку, але не могло бути сумніву, що два галичани, що швендаються над кордоном, могли збудити підозріння в таких чуйких собаках, як большевицькі чекісти.

Так роздумавши з Решетухою, ми не дійшли вже до своєї мети, а остались в цьому селі, де відпочивали і переспали ніч. На другий день щойно помандрували дальше. Біля полудня, не стрінувши ніде большевиків, дійшли ми до нашого села. До о. Н. допитались зовсім легко. На нашу велику радість виявилось, що не тільки хазяїн, але й його найближче оточення — всі галичани, все розбитки з колишньої УГА. Крім цього в самому селі осталося ще яких 5 чи 6 галичан, які тепер „устроїлись“ при місцевій лісній „розработці“ на посадах діловодів і наглядачів. Поводилось цим розбиткам розмірно непогано, ба навіть під деяким оглядом добре.

Між „лісовиками“ находився також бувш. сот. УГА Янів, про котрого чув я в Бурсі св. Івана Хрестителя в Дрогобичі, від її настоятеля Дуба*), як про великого „легуса“, що в його

*) Михайло Дуб, емерит. учитель, батько Константина Дуба, судді, в українських часах повітового комісаря у Бібрці, настоятелював в бурсі св. І. Хрестителя (гімназійній) впродовж мабуть літ 15-ти. Він виховував до „твердих русинів“ і тому а переходом бурсаків

ній частині своїх найактивніших представників у сітях несамовитого павутиння, що його прядуть під землею так само конспірація, як і поліція

БОЖЕВІЛЬНА ПРОПАГАНДА САМОВБИВЧОЇ КОНСПІРАТИВНОСТИ.

Ряди цієї молоді маліють катастрофально, а ще найважніше: її духовість і мораль розвивається в середовищі здебільша позбавленому нашої контролі та впливу. Адже в інструкціях нелегального „конспіративно-розвідочного вишколу юнацтва" читаємо чорне на білому: **Важно, щоб правил конспірації придержуватися в щоденному житті. Юнак мусить бути законспірований дома, в школі, перед родиною, співмешканцями, учителями і товаришами!!"** Далі, українське громадянство не маючи впливу на конспірацію в школах, не маючи засобів, чи не вміючи з нею боротися, щораз частіше стає перед загадочними фактами, яких джерела дуже підозрілі. Конспірація і тайна поліція сплітаються дуже часто — при аналізі тих фактів, — у якомусь чудовищкому монструмі, в якому трудно відріжнити, куди його поодинокі сплети провадять: чи до української нелегальщини, чи до поліційних кабінетів... Та не вважаючи на все те, українське організоване життя відповідає за все вповні і стоїть під загрозою свого цілковитого розвалу, якщо не звільниться від мацок цього — незалежного від нього. — законспірованого чудовища...

ТЕОРЕТИЧНО МОЖЛИВА І ПРАКТИЧНО ПРАВДОПОДІБНА ПОДВІЙНА ЗАЛЕЖНІСТЬ.

Залишаємо, на разі, на боці цю формальну сторінку, яку можна схематично окреслити двома словами: конспірація — репресії на терені школи, — і звернемо увагу на ще одно явище

Стверджуємо, що на українському шкільному відтинку істнує — **поза свідомістю й волею українського громадянства** — чинник, який може все українське шкільництво зруйнувати. Формально-правний бік буде при тому збережений. Розміри й темпо руїни, а так само тактика руйнування не залежить від того громадянства. Що більше! Є дуже поважні причини підозрівати, що вона **не все залежить від української конспірації.** Можна сказати, що серед нашої шкільної молоді витворився такий безкритичний і запальний стан, що всякі її виступи, за які опісля йдуть важкі репресії, може аранжувати не лише українська нелегальщина, але й у такому самому, або й більшому ступні істнуючі **поза нею** чи поборюючі її сили. Технічна примітивність і масовість апарату нелегальщини та політична наівність її проводу довела до того, що не лише в позашкільних теренах її діяльности, але й у шкільній ділянці діються з довільною легкістю провокувати найфантастичніші речі. І тому, хоч надто мало маємо доказів, щоби ствердити це з цілою певністю, але вважаємо теоретично можливою і практично дуже правдоподібною тут таку подвійну залежність: поліційні чинники борються з нелегальщиною згідно зі своєю методикою, отже включно до провокацій й системи конфідентів. Їм байдуже, що цю свою методику вони стосують до дітей. Формально вони оправдані: тут „діє" політична нелегальщина, яка користується всіми засобами для нелегальщини типічними, отже пропагандою, терором, до вбивств включно. В інтересі прилюдної безпеки поліція має не лише право, але й обовязок поборювати її своїми засобами. Зновуж шкільні, адміністраційні й судові чинники поступають коли заістнують якісь факти, згідно з буквою свого закону чи своєї практики, з усією безоглядністю. Для них не є рішаючим, хто і з яких мотивів спровокував даний факт. Українське громадянство не має змоги встрявати в аналізу корінів нелегальних виступів.

ПРАВНІ НАСЛІДКИ ДІЯЛЬНОСТИ КОНСПІРАЦІЇ І ПОЛІЦІЙНОЇ БОРОТЬБИ З НЕЮ: РУЇНА ШКОЛИ І МОЛОДІ ТА БЕЗСИЛЛЯ ГРОМАДЯНСТВА.

Питаємо: де запорука, що ці дві рівнобіжні, може незалежні, скажім, політики урядового апарату, отже поліційно-адміністраційного і шкільного не є в якомусь центральному звені звязані в одну продуману, суцільну систему, в подвійну залежність, функціональність? Всеж теоретично є можлива процедура, що шкільні чинники використовують для проведення своєї політики те, що витворюють поліційні. Хочби й у добрій вірі. Зрештою і ті і ці поступають згідно з буквою закону. Так отже українська конспірація на терені школи витворила стан, що боротьба з нею на тому терені, боротьба ведена з вимог прилюдної безпеки, зводиться до боротьби з молодю і до ліквідації шкільництва. З рації „діяння" конспірації, чинником співрішаючим за істнування українського шкільництва, чинником створюючим ситуації, рішаючі про характер боротьби за те шкільництво, врешті чинником співрегулюючим доплив молоді до інтелігентської верстви, не є лише українське громадянство. Ним є не лише ОУН, але й політична і тайна поліція, отже державний орган, що в чисто громадянській боротьбі, якою є боротьба за школу і її обличча, не повинен мати ніякого впливу. Однак він має цей вплив тому, що **може** створювати факти, які **мусять** опісля мати правні консеквенції...

Совітська Україна.

70-ЛІТТЯ НАРОДЖЕННЯ М. КОЦЮБИНСЬКОГО.

Житомирський Державний Музей влаштував виставу, присвячену життю та діяльности Мих. Коцюбинського в Житомірі з нагоди сімдесятиліття народин письменника.

ПІДГОТОВКА ДО XIII. ЗІЗДУ РАД НА УКРАЇНІ.

Для технічної підготовки XIII. т. зв. всеукраїнського зїзду рад, що відбудеться цього року в Києві Рада Нар. Комісарів УСРР покликала окрему комісію, до якої ввійшли: Ю. Коцюбинський як голова і Рекіс, Рашин, Григоріїв, Дроб і Хвиля як члени. Ця комісія має між іншим на основі зібраних матеріялів зредагувати звіти з діяльности уряду за минулий рік.

РОЗКОПКА РАЙКОВЕЦЬКОГО ГОРОДИЩА.

У селі Райки на Вінниччині недалеко Бердичева почала розкопки в намогильному городищу експедиція Інституту історії матеріяльної культури Української Акад. Наук. У часі розкопок мають туди заїхати англійські археольоги, які випадково перебувають тепер у СРСР.

„ФРУКТИ НА ПОДАРУНОК ЧЕРВОНІЙ АРМІЇ"

У київських „Вістях" з 28. серпня ц. р. під повищим вимовним заголовком читаємо в дописі з Тирасполя таке: Колгоспники Молдавії відправили 25. серпня з Тирасполя до Москви 30 вагонів яблок та слив на подарунок бійцям (козакам), командирам і політичним працівникам московського ґарнізону червоної армії. Ешелон названо іменем наркома оборони Воршилова. У поїзді їде делеґація з 10-ти найкращих колгоспників-ударників і двох піонірів дозорців урожаю. На паровозі — кращий ударник тираспільського депо, машиніст Хазеров".

Зновже у черговому числі „Вістей" з 29. серпня читаємо: Ешелон фруктів та овочів відправили робітникам Ленінграду колгоспники Деражнянської Машиново-Тракторної Станції. Ешелон супроводжають кращі ударники колгоспів."

На Україні населення недоїдає, особливо по селах, а „фрукти" вивозять „у подарунку" пролетарам Петрограду і червоним командирам до Москви.

мові означало шибайголову, непосиду. Тутешні скитальці жили між собою в найбільшій згоді, сходилися часто і розважались найрадше спогадами та снуванням надій на кращу будуччину. Про поворот домів, як собі пригадую, з них ніхто не думав, тільки о. Н. плянував виїхати до Америки.

Користаючи з гостинности наших земляків ми з Решетухою в дорогу не спішились і пробувши на їх харчах 4 чи 5 днів таки добре підкормились. Та наші господарі хоч як піклувались нами, то надії на успіх нашої подорожі не робили нам ніякої. Зі села до Дністра недалеко (всього яких 6—8 верстов) і до них доходили вже вістки, що румуни не перепускають на другий бік, а тих, що передістались якимнебудь робом, повертають знову на цю сторону. Тому із тамошніх галичан ніхто дотепер не пробував за Дністром шукати кращої долі. Я з Решетухою цим оповіданням вірив і не вірив, а зрештою у нас була така сильна постанова виконати взяту на себе задачу, що ми були рішені на все (Д .6.)

в укр. руки в 1908 р. мусів покинути своє настоятельство, а його місце заняв свідомий наш письменник д-р В. Бирчак. Із дрогоб. бурси вийшли оці більше у нас відомі одиниці: д-р Г. Паламар, полк. А. Мельник, д-р Гриць Винницький, д-р І. Блажкевич, М. Матчак, д-р Лука Луців. „Бурсаком" в ній був також Семець, що згинув як С. С. на вулицях Києва в січні 1918 р. в бою з большевиками. Інструкторами в бурсі були від 1903—1914: Строцький, пізніший сотн. УСС, Коссак, Федь Кухтин, Кліма і Стефанюк — всі під той час студенти-правники.

Як розбудувати варстати праці?

Проект організації українського насінництва.

Добре зорґанізоване насінництво дає працю богатьом умовим і фізичним робітникам, збільшує врожай землеплодів і є підоймою суспільного добробуту, поступу і культури хліборобської.

Завданням орґанізації продукції насіння є постачання хліборобам і огородникам насіння добірного і певного, достосованого до наших кліматичних умовин по цінах, які покривають кошти продукції і запевнюють зиск.

Для орґанізації продукції селекційного насіння є потрібні відповідні люди і засоби.

Українців, спеціялістів по насінництву, які можливо моглиб бути приєднані для нашої справи, автор цієї статті знає трьох. Всі мають вищі аґрономічні студії. Один має докторат. Всі мають дуже добру практику.

Щодо засобів, то для продукції елітового насіння належалоб придбати 400—500 морґове господарство з будинками й інвентарем, живим і мертвим. Таке господарство можна тепер дуже легко набути. Господарство мусіло би бути куплене за готівку без довгів. Потрібна на це готівка около 400.000 золотих. Купно повинно бути зреалізоване через український Земельний Банк, або якусь іншу фінансову інституцію. Власником згаданого господарства стала би відтак насінна акційна спілка, або насінна кооператива, якої членами були би заінтересовані особи і українські господарські установи зі своїми паями. Члени-власники насінного господарства, не маючи в часі купна готівки, а маючи власну гіпотеку, мусіли би зложити Банкові матеріяльні вексли евентуально інші забезпечення.

Господарство мало би свою лябораторію для ведення селекційної праці. Господарство під фаховою управою продукувало би еліти пашних ростин, а з часом огородних і інших. Еліти були би перепродувані зразковим господарствам у краю для дальшого розведення. Ціна за еліти булаб 100 прц. вища понад нотування біржі. Крім цього годівля насінних еліт партиципувала би ще 3 прц. зі суми одержаної з продажі розведеного насіння від репродуцентів. Репродукуючі господарства стояли би в сталій співпраці і контакті зі своїм центром і фаховим його проводом. Таким чином ціле наше насінництво в краю придержувалобся однакових метод праці і давалоб стандаризований насінний матеріял. Важне це з огляду на майбутні експортові можливости — Україна, Росія.

Ціла насінна праця була би під контролею суспільного чинника, яким є Т-во „Сільський Господар".

Торговля насінням була би віддана в руки Центросоюзу, який має вже в тому напрямі довшу практику і без сумніву цією важною для нас справою заінтересується.

Агроном

Вже за пять мінут... дванацята!

Перед цьогорічними вакаціями писав я про парохіяльні бібліотеки та про те, щоби сільській дітворі дати в руки на вакації цікаві книжечки, щоби мали в той спосіб пожиточну розвагу і корисну науку, а відтягались ві збитків і сваволі. Ця моя статейка була надрукована в „Ділі" ч. 151. з 12. липня ц. р. п. з. „Не забуваймо сільської дітвори в часі вакацій" Дуже був я цікавий, чи найде вона відгук, чи принесе бажані наслідки для пропаганди книжки серед широких кругів нашої сільської дітвори Що правда — великий надій я не покладав, бо занадто добре знаю інерцію теперішньої сільської інтеліґенції, не виключаючи університетської молоді, яка сидить по селах. То всеж таки сподівався, що хоч якась частина старшої інтеліґенції й інтеліґентної молоді почується до національного обовязку подбати про сільську дітвору й молодь бодай у часі вакацій.

Та, на жаль, мої сподівання завели мене зовсім. Зумисне вибрався я в часі вакацій на село. Забирав зі собою книжечки й трохи дитячих журналиків. То тут, то там, по селах питався я дітвори: чи є в них дитяча парохіяльна бібліотека. Ніде їх не було. Зате в одному селі довідався я, що там учителька полька позичає дітям книжки й через вакації, але тільки польські і діти радо їх читають, бо українських книжечок не мають де дістати. Дуже тішилися, коли дав я їм кілька книжечок („Історичні Оповідання" — Лотоцького Антона, „За Україну" — Коковського, „Мандрівки Мишки Гризикнижки по Львові" — Я. Вільшенка) та кілька чисел дитячих журналиків („Світ Дитини" і „Наш Приятель"). Дитячій радости не було краю. Дітвора цілими гурмами збиралася коло тих, що дістали книжечку і жадібно слухала голосного читання. І так на вигоні, в часі вакацій, відбувалася „Нова школа" — вільна і непримусова, де один пастушок був лектором, а решта цікавими слухачами.

Не веселий вертав я з моєї прогульки на села. „Мабуть вертаються ті сумної памяти часи, коли то інтеліґенція наша зовсім була зірвала з народом" — думав я огірчений. Але відтак потішав себе думкою, що може це я тільки таке „щастя" маю, що може в інших селах, в інших повітах всетаки знайшлися бодай одиниці, які не лишили сільської дітвори на Боже змилування.

Щоби заспокоїти себе по повороті до Львова, я зайшов на днях до наших дитячих видавництв, і став розпитувати:

— Як там ішла дитяча книжка в часі вакацій?

Один редактор скривився тільки, тай каже:

— Навіть собака не гавкнула — вибачте за слово! Другий тільки рукою махнув, а третій навіть говорити нічого не хотів. Те саме довідався я і від книгарів.

Я вийшов пригноблений на дусі. Значить, моє писання було „кидання горохом до стіни". Наші „патріоти", що так люблять на кожному місці деклямувати: „Діти — наша будучність" — так дуже збайдужніли, що до них нічим не промовиш, що ніякі арґументи їх не переконають.

Махнув і я вкінці рукою. Але поволі прийшла рефлексія:

— Може не все ще пропаще, може це тільки у вакації загал нашої міської інтеліґенції був такий собою занятий, так уживав до „споду" всіх вакаційних приємностей, що і часописів навіть не мав часу читати, а щож допера казати про книжку. А наша сільська інтеліґенція тривожилася непевними жнивами, та бідкалася над наслідками повені у західній Галичині. Тому теж і призабула про свої громадянські обовязки супроти меншого брата.

Але може тепер, під осінь, наступить рішуча зміна в тому напрямі.

Роздумавши над тим, узявся я писати знову статейку на цю саму тему: „Дайте сільській дітворі й молоді українську книжку в руки".

Йде осінь, а за нею зима, а довгі осінні і зимові вечорі задаються найкраще на читання книжок. Діти, що підуть у школу, будуть мати шкільні бібліотеки, по яких є всюди більше польських книжок, лиш де-не-де найдеться трохи українських. Як не дамо нашій дітворі в руки своєї книжки, вкоротці забуде вона читати по українськи, бо треба всім знати, що майже по всіх школах у нашім краю всі предмети навчання відбуваються в польській мові, а лише наука української мови (як другої мови краєвої) відбувається по... українськи.

А молодь, що вже вийшла зі школи? — вона, замісць читати книжки, кинеться до забав, до пиятики! Які з того будуть наслідки, то вже бачимо тепер по селах, а то й по часописах нераз читаємо.

Українська інтеліґенціє світська й духовна, ти „сіль землі" української, тобі більше дано, як цим найменшим на те, щоб ти іншим давала зі своєї духової скарбниці, щоб ти не жалувала праці для найменших братів і сестер твоїх! А в першу чергу обовязком освічених кругів ширити світло правди та знання в народі! Тут не вистане деклямувати на концертах:

„Обніміте брати мої,
Найменшого брата..."

а треба таки дійсно обняти того найменшого брата, треба щось позитивного зробити для нього. А в першу чергу для сільської дітвори й молоді, бо це дійсно наша будучність. Наколи її стратимо — то й самі пропадемо безслідно.

Тому треба негайно взятися за засновування дитячих бібліотек, чи при читальнях, чи при урядах парохіяльних: треба домагатися від надзирателів і управителів шкіл, щоби у шкільних бібліотеках находилися також українські книжки для нашої дітвори. Єж уже доволі велике число апробованих шкільною владою (міністерством освіти у Варшаві) українських книжечок, які є дозволені для шкільних бібліотек. Треба тільки дрібку доброї волі з боку Рад шкільних місцевих та зарядів шкіл, щоби ті книжки находилися в кожній шкільній бібліотеці. Цього мусить допильнувати наша інтеліґенція по селах, а в першу чергу всі парохи, які з титулу свого душпастирства виконують в школах обовязки катехитів і мають добру нагоду домагатися, щоби в шкільній бібліотеці находилися українські книжечки для дітей.

Отсе твій найперший і найважніший обовязок, інтеліґенціє старша і молодша, світська і духовна на селі.

Тому до діла, бо час не стоїть! На дієвім годиннику саме тепер доходить за 5 мінут дванацята! А по дванацятій уже буде за пізно, так — за пізно!

Антін Мельниченко.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 2. ВЕРЕСНЯ 1934.

В. ДОРОШЕВИЧ. 2)

Не тії пяти.

(Китайська казка.)

(Докінчення.)

— Огидний Тун-Лі, — сказав Богдихан, — доказував нам сьогодні ранком, що стан нашого Китаю находиться в розквіті, а країна, як виходить, гине! У цій країні кури несуть яйця за червінець одно, а такий мудрець, як Чі-Сан, — краса, гордощі й окраса нашого панування, — мусить наслідком цього вмирати з голоду! Уявіть собі, що скажуть нащадки, що скажуть літописи, що скаже історія? „Чінг-Чанг. За панування цього Богдихана наймудріший, славетний, великий Чі-Сан, краса й окраса небесної імперії вмер із голоду!" — Якогонебудь восьмилітнього паршака будуть будуть питати в школі: „А чим визначився Богдихан Чінг-Чанг?" А ця паскуда буде відповідати: „Тим, що за панування цього Богдихана мудрці вмирали з голоду! Ось за його панування вмер із голоду найвизначніший китайський фільософ Чі-Сан!" — І вчитель, замісць того, щоби покарати його, скаже йому: „Молодець!" Імя моє нащадки викреслять зі списку прадідів! Воно стане посміховищем, ганьбою для всіх майбутніх поколінь Китаю! Ось якої ганьби наробив ти мені огидний Тун-Лі своїм чванством: Кудкудак і червінець!

Тун-Лі, захищаючи свої пяти, мерщій підвівся на ноги та вклонившись згідно з церемоніялом 637 разів, сказав:

— Коли дурному синові мого батька можна говорити, я скажу слово, Великий Богдихане!

— З невимовної ласки своєї ми дозволяємо: можеш ще раз зіпсувати повітря своїм диханням. Кажи! Послухаємо, що запищить найнікчемніший з наших хробачків!

— Сину Неба! — сказав Тун-Лі, схилившись до ніг Богдихана, — злочин встановлений: одно яйце коштує червінець. Залишається лише вияснити: чиї пяти виною того?

І всі мандарини згодилися, що слова Тун-Лі цілком згідні зі законами й звичаями небесної імперії.

— Потрібно знайти саме тії пяти, що треба! — промовив мудрий Чі-Сан.

— Ото власне! — зі захопленням згодився Тун-Лі, — сама мудрість промовляє твоїми устами, славетний й наймудріший Чі-Сан! Ось саме тії пяти, що їх треба! Чиїж пяти винні в дорожнечі яєць? Хто торгує яйцями по селах? Хто перепродує їх на продаж у міста? Селяни! Виходить, що їх пяти цьому всьому й є причиною! Дати їм добре бамбуками в пяти, то яйця заразже подешевіють!

— Твоя рада, здається мені проказана мудрістю! — сказав Богдихан. — Тун-Лі, покарай!

І Тун-Лі покарав.

Сім бамбукових гайків вжили для вмовлення китайським селянам правдивих цін на яйця.

А яйця подорожчали.

На торгах продавали за два червінці яйце.

Селяни продавали яйця за подвійну ціну.

— Червінець за яйце, а червінець за бамбуки. А пяти що варта?

Богдихан уже більше не видів свого наймудрішого навчителя.

Мудрець Чі-Сан лежав у себе в павільоні та вмирав з голоду між квітами.

Богдихан зайшов до нього.

— Такий випробований засіб, як бамбуки і не поміг!! — в розпуці вигукнув Богдихан.

І мудрець з останніх сил зашептав:

— Не по тих пятах Сину Неба

Богдихан наказав негайно знову скликати всю державну раду.

І державна рада знову зібралася.

— Щиро вам кажучи, мандарини, — сказав Богдихан. — І були слова його як студений чай. — Не люблю я мудрців! Клопітні люди! Нема краще за простих, не мудрих людей. Живуть, доки живеться, а прийде смерть — вмирають тихо, спокійно — аж душа радується! А не дай Боже мати в своїй опіці славну особу. Відповідальність перед нащадками. Вмер — від чого вмер? Та як? — Та чому? Та яким чином? Великий Чі-Сан знову вмирає. Яйця ще подорожіли більше, — і ніколи ще несмертельність не була так близька нього, як тепер. Всі твої старання Тун-Лі даремні.

— Сину Неба! Не псуй собі своєї божественної печінки! Твоя печінка потрібна батьківщині! — вигукнув Тун-Лі, вклонившись згідно з етикетою 837 разів, — зло відоме — дорожнеча яєць. Ліки знайдені: бамбуки. Помилка тільки в прикладанні. Не до тих пят приклали.

— Ото, ото! І наймудріший Чі-Сан каже: „не тії пяти!"

— Я, дурний син мого дурного батька щасливий, що мої думки згоджуються з думками великого мудрця. Виходить тепер, що треба лише приложити бамбукові буки до тих пят, що належить. Ми прикладали помічний бамбук до пят селян. Але при куплі й продажі завжди буває винних двоє. Ніхто не боронить мешканцям Пекіна платити аж по два червінці за яйце. Цим вони лише сприяють дорожнечі, плекають ненажерливість і псують селян. Бамбуками їх у пяти: а не заводь розпусти! Потрібна боротьба з ненажерливістю, але й потрібна з марнотравством!

— Тун-Лі! — вигукнув Богдихан — твоє міркування збудоване по всім правилам льоґіки й справедливости. Тун-Лі, покарай!

— Ось тепер то вже багато буде потрібно бамбуків, — зауважив мандарин, що доглядав за державною скарбницею.

З наших літнищ і живців.

Трускавець та українська господарка.

Скрізь жиди й поляки, українського ні згуку. — Найкращі ерекціональні поля продані! — „Нафтуся" на ерекціональному грунті — без ніяких користей для власника. — Розмова з візником на дорозі до Борислава.

У підніжжі стрийських гір, близько Дрогобича, лежить Трускавець у кітловині, отвертій до сходу та закритій від заходу і півночі чесним лісом.

Той живець від давна знаний, але довго був занедбаний. В останніх літах він виказує численну фреквенцію. Води, що сюди стягають хворих, це головно т. зв. „Нафтуся". Це вода гіпотонічна, має в собі дуже мало солей, щава алькалічно магнова з додатком магнового сірчану, помагає на нирки і всякі нежити мочевих проводів.

Інші джерела слабші, а купелі — це сильна суровиця (солянка) з доміщкою сірки.

Лікують тут хвороби: нирок і мочевих проводів, ревматизм і подекуди шлункові недуги. Переважають з лікуванців жиди (більше половини), решта поляки здебільша з корінної Польщі. Українців приїздить сюди дуже мало.

Доїзд до живця залізницею на місце. Околиця підгірська, гарна. Дороги добрі. По середині много зелені, цвітів. Чистість. Весь сезон грає добра військова музика, живець поперерізуваний гарними доріжками. Одна з них знімається поміж старими гарними деревами вгору аж до ліса Городище, відки вже видно Тустановичі-Борислав. Трускавець щораз більше розбудовується і поширюється. Віллі в більшій частині жидівські, — кілька віль на цілий Трускавець у руках українців та й у них чути лише польську мову. Те саме торкається навіть гарненької віллі СС. Служебниць коло церкви, де гості здебільша поляки. Написів українських у цілім Трускавці не найде. З крамниць є тут „Маслосоюз" і одна мізерненька кооператива напроти церкви. Церковця гарна і на гарнім місці, але маленька та все зачинена. Хіба в неділю на Службу Божу збирається там кільканацять осіб. Польський костел усе відчинений, майже все повний.

У читальні-касині нема ні одної газети української. Українську мову чути лише у візників, служби та жінок, що носять „панам" ягоди, малини то-що. Не знаю, чому тут гостей українців не видно? Може не почувають себе добре у чужім середовищі. Чужім?! — Дивно, — таж це одна з найбільш етнографічно-українських околиць!

В самім Трускавці і скрізь довкола наш нарід і всі парцелі, на яких тепер пишаються чужі гарні віллі, були українською власністю. Чи знаєте, що всі джерела, та передовсім „Нафтуся", находяться на нашім ерекціональнім полі, отже це наша власність! Довкола джерел, у самім центрі гарні, великі парцелі належать до греко-католицької церкви. На самім вершку горба, понад „Нафтусею" найкращий вид на околицю. Ту найгарнішу парцелю відкупили від ерекції і побудували величезну санаторію для польських старшин. Побіч неї купив від ерекції трускавецький парох площу на свою власність і поставив „на інтерес" вибагливий пансіон. Санаторія і вілля о. пароха найкраще положені, домінують над цілим Трускавцем. Чи не шкода було ерекції найкращих парцель позбуватись?! Чи не можна було побудувати дому для наших священиків. Латинські священики мають свою гарну віллю в центрі!

Джерело „Нафтуся" на ерекційнім поли. „Нафтуся", атракція Трускавця і без неї не було б і живця. І ось чую, що з того джерела власники не мають ніяких доходів. Що це таке? Чиж ми вже не вміємо орудувати нашим майном? Чи вічно нам лише бути під кураделею, як людині, що не знає, як поводитись? Чую, що контракт найму „Нафтусі" й інших джерел на ерекціональних полях має бути невдовзі відновлений. Може би дотичне гр.-кат. консисторія подбала заздалегідь про свій інтерес.

Гарною дорогою їдеться в Трускавця до близьких Тустанович, які лучаться вже зі славним Бориславом, а дальше з Мразницею.

У переїзді через ті місточка видно по обох боках головного тракту самі жидівські буди з крамничками. Мало тут кращих домів. За тими деревляними будами, маґазинами, парканами, безліч нафтових веж шибів, або ще працюючих, або залишених в руїні.

Здовж тракту і подальше — смердячі рови і потоки — скрізь сопух нафти, бензини, всіляких відпадків. Всі ті шиби, фабрики, маґазини і крамниці — це власність жидівська або чужих заграничних фірм. Наших шибів на цілий цей нафтовий терен може кілька на сотки. „Якже це?" — питаю мого візника, одного міщанина з Трускавця, — „таж ці парцелі колись усі були наших селян?" „Так" — каже — „але, коли перед кількадесяти роками найшли нафту, прийшли жиди а пізнійше й чужі капіталісти, викупили всі джерела і добули та ще добувають міліонів". „Добре" — кажу — „ми сами не могли добувати нафту, бо не мали капіталів, але прецінь власники землі, селяни, при контрактах взяли добрі гроші за терени, або вимовили собі відсотки, які також несли великі гроші. Деж ті гроші? Деж ті наші богатирі?" „Де?" — відповідає. — „Чи Ви не знаєте, що наш чоловік, як дірветься грошей, не годен їх вдержати? Мусить прогайнувати, протратити, пропити! Туди пішли наші маєтки! Осталося на цілий Борислав і околицю 3—4 українські доми, що зберегли трохи майна. Та що це й за маєтки, супроти міліонів, що з нашої землі, з нашої колись нафти, чужі добули!"

Задумався я і пригадалась мені наша Гуцульщина, вся нині в жидівських руках, сама голодна й обдерта.

І сумно стало, глядячи на цей чудовий край, що ми його сами таки занапастили.

З. Л.

Перед розпадом ББ.

Як довідується з Варшави „Курер Львовскі", в урядовому таборі мають прийти важні зміни. „Не є вже, читаємо, для нікого тайною, що розклад ББ постійно зростає, а повага провідників постійно маліє. Дошкульний удар тій повазі завдав проект зміни конституції, який після шумних оголошень і безцеремонного перефорсування в соймі нагло застряг у половині дороги. Серед тих умовин набирають значіння дві течії, які проявилися від самого початку створення ББ. Одна течія хоче створити одноцілу урядову партію і піти з нею до виборів, друга, репрезентована Славеком, склеїла блок з різних елементів і суспільних кляс, щоби піддержувати санаційну політику.

В останньому часі відживає концепція одноцілої партії праці. Головними організаторами мають виступити провідники партії з тою самою назвою в давному соймі: Косцялковський і Бартель. Партія буде очевидно радикальна. Консерватисти мають з того табору уступити, а залишаться промисловці, або т. зв. Левіятан.

Зміни можуть виступити вже незабаром реально на політичному овиді, бо приспішує їх справа сойму. Сьогодні положення таке що проєкт зміни конституції, позбавлений санкції вирішного чиника, може легко провалитися в сенаті. Було би це нечуваною компромітацією ББ та його провідників. Тому не виключене, що сойм розвяжуть і санація спробує перевести соймові вибори вже під гаслом нової партії, не обтяженої опадщиною після ББ, що розпадається".

— Невже-ж я буду школувати бамбуків для своїх підданих?! — вигукнув у подразненні Богдихан.

І боротьба з марнотравством розпочалася на всіх торгах Пекіна.

Три дні провадили боротьбу.

Цілих три дні.

А на четвертий підскочила ціна на яйця аж на чотири червінці за яйце.

Ніхто не відважувався купувати яйця явно на торзі.

Їх продавали крадькома, в тому й удвічі дорожче як раніше.

Наймудріший Чі-Сан, як мудрий, сам не пішов на торг, а післав свою служницю.

Служниця вернулася з торгу пізно, як балеріна, навшпиньках, — на пяти вона вже не могла стати.

Але замісць чотирьох яєць принесла з торгу одно.

Богдихан, у своїй безмежній турботі про мудрість, зайшов довідатися про здоровля Чі-Сана.

І застав його ледви живого.

Мудрець лише пальцем показав йому на пяти й ледви промовив:

— Не ті!..

Богдихан залементував

— Чі-Сан! Розумний! Великий! Навчителю! Протримайся! Клянуся драконами, що все буде зі завтрішнім днем направлене. Справа йде про голову того негідника Тун-Лі!

І Богдихан наказав негайно скликати державну раду.

Державна рада зібралася.

Син Неба палав гнівом.

З очей його блискало.

Голос гремів як грім.

Він вигукнув:

— Нікчемний Тун-Лі! Готуйся позбутися своєї зінсутої цибулини, яку ти відважуєшся називати головою! Великий Чі-Сан умирає та Історія загодиться оганьбити імя наше!

Тун-Лі припав до землі перед Богдиханом і вигукнув:

— Сину Неба! Чи не все одно: сьогодні чи завтра покотиться така негідь, як моя голова? Один день життя, зверхнику Всесвіту! І присягаюся, що пяти, справжні виновники, знайдуться. Ми переглянули всі пяти в Китаю, але не побачили тих, що потрібні. Тепер я знайшов справжні пяти! Хто несе яйці? Кури! Курей і потрібно бити бамбуками в пяти! А не неси дорогих яєць! А не неси! А не неси! Вся державна рада засяла з радости, чуючи таке просте, ясне й справедливе вирішення.

— Тун-Лі! Заряди! — наказав Богдихан.

І Тун-Лі зарядив. Цілий день у цілім Китаю так кудкудакали кури, що треба було аж кричати при бесіді, такий зчинили кури крик.

Їх ловили, перевертали догори ногами й били бамбуками в пяти.

А на другий день кури перестали нестися.

Страшно стурбований прийшов Богдихан відвідати мудрого Чі-Сана до його павільону між квітами.

Чі-Сан умирав.

Він з лагідною усмішкою мудреця звернувся до лементуючого в його ногах Богдихана та з останніх сил промовив:

— Ти цікавишся, Сину Неба, що скаже про тебе історія? Не турбуйся. Поганого нічого не скаже. Вона скаже: „Чінг-Чанг був добрий Богдихан. Він мав найкращі наміри. Але не мав щастя в одному: він завжди попадав не в тії пяти. Алеж-бо не турбуйся, Сину Неба. Така доля дуже багатьох Богдиханів на землі. Завжди попадати не в тії пяти.

Сказав це мудрий Чі-Сан і помер.

Перекл. Мих. Остапович.

По широкому світі.

— 22. вересня ц. р. до Румунії приїде Мустафа Кемаль Паша з офіційною візитою.

— Американський письменник Уптон Сінклер, що виступав як кандидат демократичної партії на становище губернатора Каліфорнії, здобув найбільше число голосів.

—o—

Пів міліярда франків позички для Польщі.

Як повідомляє „Републік", Французький Банк признав Польському Банкові позичку у висоті 500 міліонів франків. Умовини позички ще не відомі, але сам факт позитивного вирішення справи не підлягає, як каже часопис, найменшому сумнівові.

Півурядова агенція „Іскра" заперечила рішучо цю вістку, одначе в політичних і фінансових колах уважають це за потвердження поголосок про переговори між Польщею і Францією.

—o—

Міжнародній летунський турнір.

Третій день летунського турніру у Варшаві вийшов на дальшому важенні літаків. Німецькі апарати, що мали багато клопоту з надвагою, доведено наслідком ріжних поправок до нормальної ваги, якої вимагає правильник. До Варшави прибули врешті французи, але тільки в характері обсерваторів. Вони кажуть, що французькі фабрики спізнились і тим унеможливили французьким літакам взяти участь у челенджі. Находиться між ними славний летун акробат Детруає, спорідненний з родиною Богомольців. Він заявив, що не міг опертися покусі побачити цю велику імпрезу, хоч знає, що французів у Польщі не люблять.

Що зроблять зі Совітами?

ЛЬОНДОН, 31. 8. ПАТ. Агенція Райтера повідомляє: Потверджується тут офіціяльно вістка, що уряди британський, французький та італійський за посередництвом своїх представників у ріжних державах інформуються про становище урядів тих держав у справі приступлення Совітів до Ліґи Націй.

ЛЬОНДОН, 31. 8. ПАТ. Обговорюючи вістку про можливости голосування Швайцарії, Австрії, Бельгії, Голяндії, Канади, Ірляндії і кількох держав середущої Америки проти приняття Совітсько Росії до Ліґи Націй, „Таймс" завважує, що причиною спротиву тих держав проти приступлення Совітів до Ліґи є правдоподібно протест проти антирелігійної політики Совітів.

Намагане вимушення на п. Рузвельтовій.

НЮ ЙОРК, 31. 8. ПАТ. До Білого Дому напів лист, адресований до пані Рузвельт, що містить погрозу вхоплення внуків президента і побиття самого президента, якщо пані Рузвельт не зложить 168.000 дол. під вказаною адресою. Лист мав підпис Сангара. Гроші мали бути вплачені банкнотами 5, 10, 50 і 100-доляровими, а місце і дата вплачення подані панею Рузвельт телефонічно. В листі подано число телефону, наслідком чого поліція арештувала автора листу. Є ним якийсь Зарна, літ 33, б. механік морського летунства.

Великий страйк в Америці.

ВАШИНҐТОН, 30. 8. ПАТ. Союз ткацьких промисловців відкинув пропозицію відбути конференцію з представниками робітничих синдикатів, на якій мали узгіднити спірні справи, щоб недопустити до страйку. Наслідком того страйку робітників у Зл. Державах не дасться оминути. Голова страйкового комітету, що обіймає всіх робітників, занятих у ткацькому промислі, готов видати наказ припинити працю.

ВАШИНҐТОН, 31. 8. ПАТ. Предсідник страйкового комітету Ґорман грозить, що звернеться до робітників шовківничого і вовняного комітету з закликом, щоби приступити до страйку. Ґорман покликав телеграфічно делеґатів комітету, щоби прибули до нього на конференцію. Страйк у бавовняному промислі обіймає 425.000 робітників. Ґорман заявив, що страйковий комітет веде тепер наради з предсідниками уряду праці, пробуючи довести до компромісу. В деяких осередках промислу робітники покинули вже працю. У стейті Ґеоргія страйкує 1.000 робітників, одначе рівночасно в кількох волоконних фабриках робітники голосували проти страйку.

ВАШИНҐТОН, 31. 8. ПАТ. Провідники робітників волоконного промислу звернулися до державного уряду праці з ультиматом, заявляючи, що тільки виразні уступки працедавців можуть запобігти вибухові страйку.

—o—

4 смертні присуди.

БЕРЛІН, 31. 8. ПАТ. У Дортмунді виконано 4 смертні присуди. Стято двох звичайних душогубів і двох політичних проступників, засуджених за вбивство штурмовців.

—o—

До всіх українських трубних орхестр!

Пригадуємо, що в цьому ще році відбудеться І. Попис (фестіваль) укр. трубних орхестр. — Орхестри, які ще не зголосили своєї участи, мають зголоситися найдальше до 10-го вересня 1934 р. на адресу: „Воля" — Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

На всяких приняттях та іменинах збирайте датки на купно книжки для наших земляків, яких доля кинула навіть і до Африки. Ласкаві датки і жертви приймає Т-во „Просвіта"

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 2. ВЕРЕСНЯ 1934.

О. Д-Р ЙОС. ЗАСТИРЕЦЬ. 2)

Про своячку Ос. Ю. Федьковича, Евгенію Ольгу гербу Сас Жураківську українсько-німецьку поетку.

(З нагоди століття уродин Федьковича.)

(Докінчення).

У вірші: „Wie ich dich liebe?" Зраджується наша поетка, що любить його так, як любимо перші квіти, як водну рожу, яка в воді віддзеркалюється, як хвиля срібну хвилю обгортає, як літна ніч соловейка, як любимо святість, де нема брехні і неправди! Я люблю тебе тихенько, ніжно, як злодій, бо тебе любити не вільно, а мимо цього люблю тебе без границь".

Високо моральний її світогляд вказує тверезо на ролю жінки ледащиці. У вірші: „Das Weib" називає вона жінку завітом між небом і землею, янголом у людській одежі, який повний чесноти володіє і наш ум під небо підносить — а далі каже:

Doch wenn dieser Engel in toller Unbesonnenheit
Im Schmutze irdischen Staubes sich
Dann, och, dann wendest du deinen Blick [wälzt,
Von diesem Weibe voll Abscheu zurück!

До того третього роду мотивів її музи числім і вірш: „Ein winzig Wort" — Verzweiflung einer Frau. Це нещасна жінка як в нашій укр. драмі: „Батькова казка" хоче впасти йому до ніг, цілувати його руки, просити прощення, бути невільницею тому, що зблудила. Але одно тверде слово „Зблудилась — Gefehlt" знищило її щастя:

Doch wieder rischt wie tausend Schlangen:
Gefehlt! — Welch Gift mein Herze nährt!
Ein winzig Wort und ach wie mächtig
Hat es mein ganzes Glück zerstört". —

Свою матір любила вона щирим серцем доброї, невинної дівчини. Коли брата її покликали нагло на війну так, що він не міг попращатися з мамою, тоді написав він її: „Muttere, weine nicht!" Під таким заголовком написала вона прегарну елегію:

Leb wohl, mein liebes Mütterl,
Mir bricht das Herz zusammen
Denn all der Jungens Blut
Hat chon so sehr gefärbet
Dunajec, Dnjestr und Pruht".

Глибоко відчувала вона біду людини, сироти. На цю тему маю її дві українською мовою писані поезії а саме: „Сирота", яка починається ось як:

Україна зелененька!
Боре темний мій шуми!
Вітри несіть ген степами
Сироті (sic!) біль, думи. —

У звязку з тією поезією подаю другий український вірш:

До зірниці.

Ах пощо ж мя мати на світ привела?
Я щастя не знала ніколи,
А серце так тужить так тяженько болит
За щастям, Тобою, мій любий соколе!
Соколе! Зірницю! Зоренько прекрасна!
Для кого ти світиш на небесах?
Я руку просячу до тебе вітягаю,
Будь щастем моїм, я гину в сльозах!

Що життю нашого народу тільки в дитинстві придивилася поетка добре, свідчить її драматичний твір (він у мене в рукописі) п. заг.: „Die Stiefmutter" (Мачоха). Ein Schauspiel, 7. Bilder. Коротенький зміст такий: Богатий селянин не хоче згодитися, щоби його син Кіндрат одружився з бідною наймичкою Марійкою. Син благає батька: „Чи я тобі вірно не працював, чи я тебе не поважав? Хочу свое гніздо заснувати і для себе самого працювати. Чи я не просив тебе за дозвіл, а ти на мене усе гнівашся? Вона, твоя наймичка бідна, а ти маєш богацтва, що й для трьох стало би. Не хочу проти твоєї волі йти, але ти вислухай мого благання". Батько не вволяє волі сина і проганяє наймичку, яка замешкує у вдови, на краю села. По 3-х літах Марійка умирає. Кіндрат женится тепер по волі батька з богатою. Жінка хоче позбутися з дому Марійчиної дитини. Мала сирітка терпить біду. Мачоха проганяє її часто з хати. Кіндрат вертає тому пяний домів, але приносить своїй Марійці дарунки... і хустинку. Коли мачоха ненавидить бідну Марійку, то її дитина, Осип, не може без доброї Марійки ні хвилі провести. Вона його бавить, пестить, годує; він бавиться її кучериками. Мачосі це не подобається. Сталося, що добре плеканий Осип тяжко занедужав. Марійка дивиться крізь вікна в кімнату на лікаря та кидає лікареви в кишеню все цінне що має: срібний хрестик, щоби він рятував Осипа. Осип умирає опівночі. Злюча і зависна мати каже їхати Марійці серед морозу по труну, а відтак знов видаляє її з хати. Підчас похорону велить її доглядати обістя. Кіндрат плаче пяний над своєю недолею і повтаряє: „Багатство, та нема щастя!" На другий день находять Марійку замерзлу на свіжім гробі Осипа. Вона, бідна сиротина пішла на свіжий гріб занести Осипові дарунoчки, які мала від батька Кіндрата: кафтаничок і панчішки. Знайшовши свіжий надмогильний хрестик положила свої дарунoчки зі словами: „В літі принесу тобі ще квіточки і камінчики, якими ти зі мною бавився, а тепер піду, бо мачоха ще побе".

По хвилі вертає, обіймає ручками хрестик її хочеться спати. Вона засипляє та вмирає. Гробар находить заціпеніле дитя. Він, чоловік твердого серця, каже: „Так то бідній сироті" і... втирає собі сльози. Чудова ця драма, а вірна у гарнім представленні нещастя Кіндрата і ненависти мачохи, а з другого боку ідеальної любови в нічім невинних дітей переймає читаючого до глибини душі.

Чи не чудовий це український твір, хоч писаний німецькою мовою?

Як ця молоденька поетка дозріла на велику письменницю свідчить про те чи не найбільший її твір (також у рукописі в мене) п. з. „Der Sänger" Schauspiel im 3. Akten und 6 Aufz. Gegenwart. — Предметом цього драмат. твору є **конфлікт** між збирачем старинностей міліонером-диваком, графом Артуром Фельзенбургом і його жінкою Марцелею. Привід до конфлікту такий: Графиня проходжувалася по розкішнім парку зі своєю донькою, ще дитиною. Раптом надбіг із сусіднього, княжого

НОВИНКИ

— Знижки для лікуванців. З метою використання осіннього сезону в живцях міністерство комунікації продовжило право до знижкових білетів на поворот з живців до жовтня ц. р. Половину знижкового білету обчислюється на основі нової, нормальної залізничної тарифи.

— За „неприличне поведення супроти постерункового". У звязку з нотаткою, поданою за польською пресою, про засуд д-ра М. Мельника, адвоката в Скалаті, надіслано нам таке вияснення: Кружок Рідної Школи в Скалаті, якого я є головою, уладив цього року „Діточий Садок" на час пільних робіт. Повітове староство в Скалаті на внесене подання відповіло, що не годиться на Діточий Садок. Від відмовного рішення старовства Кружок вніс відклик до воєвідства. Дня 19. червня ц. р. прийшов до моєї урядової канцелярії поліціянт і в присутности сторін, які були в моїй канцелярії, почав списувати зі мною протокол, на обставину, чи я маю дозвіл старовства „на научане дзеці в садку". Тому що поліціянт увійшов до канцелярії без поздоровлення, я заявив йому, що дозволу покищо не маю і що від рішення старовства внесено відклик. Позатим не вважав я за відповідне з огляду на його поведення більше йому відповідати. Негайно потім вніс я устно зажалення на безпримірне поведення поліціянта до повітового старости, як рівнож на те, що поліція розігнала малих дітей зі садка, а учительці п. Софії Калинович загрозила арештуванням на випадок, коли не вийде негайно зі Скалата. Два тижні після мого зажалення вплинуло до городського суду в Скалаті карне донесення, що я nieprzyzwoicie zachowywał się wobec poster. a zatem wobec władzy, że uderzył 2 razy w stół, mówił do poster. podniesionym głosem i zachowywał się lekceważąco". Донесення вніс постерунок поліції в Скалаті. Дня 13. серпня ц. р. відбулася карна розправа проти мене за проступок з арт. 128 к. к. Поліціянт як свідок потвердив зміст донесення. Другий свідок обвинувачення заперечив, немачеб я ударив двічи в стіл, а навпаки зізнав, що поліціянт поводився в моїй канцелярії визиваючо, невідповідно і що увійшов до канцелярії без поздоровлення. Суд дав віру зізнанням поліціянта і засудив мене „za nieprzyzwoite zachowanie się wobec poster. a zatem wobec władzy" за проступок з арт 128 к. к. на кару арешту через 3 місяці з припиненням виконання кари на три роки. Від присуду зголосив я апеляцію. Зазначую, що арт. 128 к. к. передбачає кару арешту або гривни. — Д-р Михайло Мельник, адвокат.

— Міжнародній конгрес морального пиховання відбудеться в Кракові в днях 11—15. вересня ц. р.

— Зловживання громадського писаря. Перед коломийським судом станув бувший громадський писар з Княжа, Волошинський. Будучи одночасно інкасентом, Волошинський спроневірив громадські гроші і втік до Румунії, де пробував заложити фабрику фальшивих грошей, румунських і польських. Дістав півтора року вязниці.

— Еміграційний рух. В липні ц. р. виемігрувало з Польщі 2.594 осіб, вернулось 2.252. До европейських країв виемігрувало 907 осіб, вернулось 1.981, з того до Франції виїхало 767, вернулось 1928. До позаевропейських країв виїхало 1.687 осіб, повернуло 264, з того до Палестини виїхало 654, повернуло 39.

— Краєва хроніка. В Порічу пов. Рудки знайшли на пасовиську тіло 62-літнього господаря Яцка Труша, що пас коні. Хтось убив його сокирою, мабуть у звязку з процесом за поле. На шляху Матіїв-Кошари біля Рівного наїхав паровіз на робітничий візок, наслідком чого згинув робітник Стефан Кірічук а другий робітник тяжко поранений. — В Микуличині пов. Надвірна вибухла пожежа в домі М. Тігера і перекинулася на сусідні будинки, спричинюючи шкоду на 30.000 зол. — Перед судом у Косцержині станув член народової партії, Иосиф Масов, за підпал тріюмфальної брами, поставленої з приводу приїзду поморського воєводи. — Наслідком необережности з вогнем у Волкові пов. Львів згоріли дві господарські загороди. — В Перемишлі засуджено Цилю Вайнреб на пів року арешту за зложення фальшивої присяги.

— Самосуд. В присілку Клепани біля Рави Руської селяни доконали самосуду на цигані Юліяні Назаревичу, що допустився ріжних крадіжей. Вони напали на нього в хаті і вбили киями. Поліція арештувала двох селян.

— Щасливий лет понад Атлантійський океан. До Оттави прилетів англійський летун Гірсон, який перелетів з Англії до Канади понад Атлантійський океан.

— Напад на японський потяг. Потяг, що їхав до Сін-Кін, вискочив із шин наслідком розкручення шин бандитами, які його опісля острілялн. 13 подорожних японців убито, а багатьох ранено. Японська сторожа боролася з бандитами дві години, аж вкінці уля гла і бандити сплюндрували два вагони, забираючи зі собою 6 подорожних, м. і. двох американців, одного данця і т. д. На місце події прибув санітарний потяг, але ратункова акція була утруднена з причини дощу. Тіла вбитих є такі змасакровані, що годі їх розпізнати.

— Ріжні вісти. Англійський князь Юрій рішуче заперечує поголоски про свої заручини з грецькою княжною Мариною. — Уряд Злучених Держав призначив 125 міліонів долярів на будову шкіл. — У Берліні на основі амнестії звільнили з вязниці англійського громадянина Спільмена, засудженого на 2 і пів року вязниці за зневагу провідників націонал-соціялістичної партії. — Голяндська королева Вільгельміна тяжко занедужала. — Голяндська соціял-демократична партія відсвяткувала в Амстердамі ювилей 40-літнього свого існування. На свято приїхали соціялістичні делегати з Франції, Бельгії і Данії. — У Фльоренції відчули землетрус. Ніяких жертв у людях не було. — Кабінет Іраку подався до димісії. — У Востиці на Пельопонезі дійшло до сутичок між селянами і поліцією. 13 людей ранено. — У Мемелі засудив суд чотирьох німців за пропаганду расизму. — Британський комісар у Палестині Уокоп виїхав на відпустку до Англії.

— 9 заповідей арійської релігії. Проф. Гавзер опрацював 9 заповідей „арійської" віри, яка поширюється між націонал-соціялістами у Німеччині. Ось вони: 1) Шануй Божество; 2) Шануй твоїх предків і твоїх потомків; 3) Шануй великих людей твого народу; 4) Шануй батьків; 5) Плекай здоровля і чистоту: 6) Будь вірний твому народові; 7) Не кради; 8) Будь щирий; 9) Помагай всьому шляхотному.

— Англійські жиди за згодою з Гітлером. Французький щоденник „Еко де Парі" пише, що деякі жидівські ґрупи з льордом Рідінґом на чолі готові змінити своє становище до Німеччини. Рідінґ і жидівські банкирі та фінансісти не погоджуються з рішенням всесвітньої жидівської конференції бойкотувати німецькі товари. Вони заявляються за компромісом з урядом Гітлера.

——о——

парку розлючений, напів освоєний сернюк-козел. Він кидається пробити рогом дитину та в той мент являється співак-поет Рішард Норман. Він рятує дитину та його пробиває рогом розярене звіря. Служба вносить Ришарда до замку, де графиня доглядає його, але наражується за те свому мужеві. В творі маємо майстерні сцени напр. про завдання поета. Ришард каже, що поетів нераз перецінюємо і співає ось яку пісню:

Manchmal glaub' ich Englein naher,
Mir das Glück auf ihren raschen
Schwingen bringend aus dem Himmel
Könnt ich deinen Blick erhaschen.

Kaum verlässt du mich, Gedanken
Wild in meinem Hirne jagen
Deinem Schatten streck' die Hände
Nein, ich darf nur weinen klagen.

Nie an Glück die Hoffnung siegen,
Nie im Glück ein Heim mir Gründen,
Trauerlieder darf ich singen
Aus Zypressen Kränze winden.

Драма ця доказує велике знання людей і психольоґічно добре переведення. Під впливом Марцеллі поет затрачує в собі багато самолюбства, гордовитости і стає наче під її омофором, але тоді Марцелля здає собі з того справу, що перед нею отворюється челюсть пропасти: а саме любов до Ришарда, яка зродилася із вдячности за вратовану дитину. Марцелля видить цілу свою небезпеку; тому шукає для себе ратунку в тім світлі, в якім вона повинна представитися в очах невинної своєї дитини, щоби потім „не трястися як Іскаріот". Коли Ришард по довгих тижнях приходить до фізичного здоровля, тоді графиня Марцелля мусить себе лікувати, бо душа її хора. Вона переходить тяжку боротьбу. Ришард залишає вкінці замок, бо „не може він оплачувати своєї волі, ані як велів Кант, не може він стати паном над своїми хоробливими почуваннями". Опівночі гине Ришард у хвилях ріки, а майстерзенґери з гірким співчуттям кличуть над його знайденим тілом: „Ах, він хотів остати співаком".

Великий дозріваючий вповні талант тієї молоденької поетки, що стала би при інших умовинах нашою доброю поеткою показується і в повісти з часів угорського повстання п. з „Was mir der Grosspapa erzälte" histor. Roman. Але вернім ще до її поезії, до ще одного мотиву, а саме якогось Шашкевичівського суму, яким Евгенія Ольга Журавківська рішучо перевищила Маркіяна. Є ним свідомість, що вже вона молода, велика поетка в темний гріб. Душу потрясаючі є її поезії пз. Kennst du das Land. „Wenn ich schon sterbe!", та „Der sterbende Pilger". У тих лебединих піснях находимо величний нагрій, резиґнацію і віру християнки та рефлекс за нареченим, якого просить їти на кінці похорону, а потім колись при місяці, не боячись в траві при її гробі підняти її пісню „На незабудь". Прощаючися просить вона в „Der stärbende Pilger", щоби лише на одну годиночку зняло з її шиї загрожуючий життю „мотузок".

„Lass die Natur, die wie ein Märchen scheinet,
Mit freudigem Auge, lass mich wieder schauen!
Lass einmal noch die Hal den mich durchjagen
Vom kühlen Nord nach Süden weit!
Und was mit ganzer Selle ich liebe
Nur einmal mich liebkosen lass.
Dann doppelt mächtig schlinge um die Kehle
Und nehme dies was dir noch angehörte
Die Seele bleibt, wird ewig dauern,
Ist auch der Körper längst zerstört!

Ті наші фейлетонові стрічки і вирвані місця прегарних віршів не дадуть вповні образу тої великої українсько-німецької поетки. Нам врештою попала в руки лише частина її творів. Коли додам, що не брак було в неї і сатири-дотепу (пр. „Wie Beile und Weisman sich Zungen gezeigt!") то погодимося, що та, в 19. році життя померша поетка, свояка Федьковича була величезним, творчим, поетичним метеором. Її вірші повинні би попасти в наші німецькі читанки.

Перед обезціненням готівки хоронить грамота на внутрішню позичку Рідній Школі. Одна позичка 25 зол.

СПОРТ.

КРАЄВІ ЛЕГКОАТЛЕТИЧНІ ЗМАГАННЯ.

До найкращих краєвих змагань можна сміло зачислити легкоатлетичні змагання.

Рік-річно гуртують вони на старті кількадесять змагунів з цілого краю. Цього року чисельно випадуть змагання слабше, зате поземи буде досі невиданий. Зголошених є 70 змагунів-змагунок із 12 клюбів.

Дві причини перешкодили провінції ставитися чисельно на старті, передовсім брак грошей (не маємо залізничних знижок), а друге — те, що не кожний відважується стартувати без відповідного тренінгу. Бо вже минули ті часи, коли вистарчала лише добра фізична кондиція. Теперь уже техніка грає велику ролю.

Провінцію репрезентують: Перемишль, Стрий, Тернопіль і Грушів. Не зголосили: Коломия і Станиславів, хоч і там можна би найти добрих змагунів. А вже каригідним є, що УСК (Станиславів) не висилає Савчака — найкращого досі доагонстансовда. Такий експеримент зі змагуном може його „скінчити".

Для зорієнтування публики переглянемо сили поодиноких клюбів мужеських і жіночих.

Дружиново переважає Львів — а саме два клюби: Черник і УССК. Боротьба між ними заповідається сенсаційно. „Черниківці" — колишні члени УССК-у, що

безапеляційно здобували для нього рік у рік перемо-
гу — тепер хочуть відібрати УССК-ві титул найкра-
щого легкоатлетичного клюбу і нагороду. Такі змагу-
ни, як **Рак Р., Сліпко, Полотнюк** — це квіт легкої атле-
тики. А гідно їм помагатимуть: **Рогожа, Гаврилюк** і
багатонадійний **Рожанковський Яр.** (знаний митківкар).
УССК знову ж чисельно стоїть краще. 13 змагунів
виставляє, але чи поборе „Черниківців"? Такі „аси"
як **Гнатейко** — диск, ратище, **Щербицький — найкра-
щий тичкар,** добрий в довгих бігах **Матвійчук,** у ко-
ротких **Мартинович, Захарків** — це **мур, що борони-
тиме чести УССК-у.**

Інші клюби не грозять поважно двом суперни-
кам. Вони за слабі чисельно — як **Сокіл Стрий,** хоч бу-
дуть мати дуже гарні індивідуальні осяги — **Петріна,**
що держить рекорд скоку вдаль, у коротких бігах до-
брий **Штинда.** Або Сокіл-Батько, що крім осягів у ме-
тах — **Семенюк,** і в гінцях 4 × 400 — не є поважним
конкурентом, чи Плай у довгих бігах — **Варцаба, До-
брянський.**

А Перемишль — Беркут колись передовий легко-
атлетичний клюб — геть занапастив легку атлетику.

У жінок справа інакше представляється. Вони
всі дружиново слабі (чисельно). Це їх останні змаган-
ня спільно з мужеськими. В наступнім році чекають їх
окремі мистецтва, на яких мусять поправитися.

Перед веде між жінками **дружина Пласт,** що вла-
стиво оперує двома змагунками — Орися і Лазорко.
Це одні з найкращих. Їх домена — біги, скоки і їх тут
рекорди, а Лазорко ще й в кулі держить рекорд.

Колись незла дружина УССК-у — нині ослаблена.
Дві-три змагунки, ось і все. А був час, що **ділилася
з Пластом пунктами на рівні.** Тепер переживає крізу.
Свенціцька (довгий біг), Колтунюк — **мети,** Соколов-
ська — **скоки** — здобудуть пункти, але не загрозять
Пластові, який цього року здобуде **новоуфундовану на-
городу „Союзу Українок"** безапеляційно. Хіба... що
Перемишль їм перешкодить. **Сокіл-Стрий, Стріла** і
Тризуб — крім дуже добрих індивідуальних осягів —
Пшієна — біги, Ніжанковська — мети, Повзанюк —
800 м., дружиново нічого не вдіють.

Ось і перегляд боротьби, що її виповіли на два
дні клюби.

Площа Сокола-Батька в суботу і в неділю дасть
зібраній публиці багато вражінь. Тому, як щороку по-
винен цілий Львів ставитися на площі.

В суботу в год. 4-ій отворення змагань з дефіля-
дою клюбів і піднесенням прапорів. Опісля зачнуться
змагання, що тріватимуть **суботу (1. вересня), неділю
(2. вересня) від год. 9. і пополудні від год. 4-ої.**

В часі змагань відбудуться розгривки у відбиван-
ці жінок між репрезентаціями: **Перемишль — Львів.**

Репрезентацію Перемишля творять змагунки Бер-
кута і Сокола, репрезентацію Львова змагунки Пласт
Сокола IV і УССК-у.

Змагання будуть розіграні в неділю рано (2. ве-
ресня).

Для вигоди публики перенесено малі трибунки
на ту сторону площі побіч біжні і скічні.

Ціни вступів: **0.20, 0.50, 1.— зол.** Карти на оба дні
по 1.— і 2.— зол.

Доїзд трамваєм ч. 10 до площі св. Софії, де пе-
ресідається на автобус, що їде до самої площі. (Біле-
ти трамваєві нормальні без доплати, тільки треба за-
значити, що до пересідання на автобус).

На закінчення змагань відбудеться **„Дансінг" за-
ходом „Черника" в салях Бесіди в год. 8.30.**

Програма краєвих легкоатлетичних змагань.

Субота: год. 3-а: передбіг 100 м. мужчин, передбіг
60 м. жінок, передбіг 400 м. мужчин; год. 4-а: отворен-
ня; год. 4.30: куля мужчин, вдаль змісця жінок, півфі-
нал 100 м. мужчин, півфінал 60 м. жінок, куля жінок,
1500 м., передбіг 100 м. жінок, скок вгору мужчин, 1000
м., півфінал 400 м., 4 × 100 жінок, передбіг 4 × 100
мужчин.

Неділя: год. 9.: передбіг 200 м. мужчин, передбіг
200 м. жінок, диск мужчин, фінал 100 м. мужчин, диск
жінок, скок вдаль мужчин, півфінал 100 м. жінок, фі-
нал 400 м. мужчин, Львів — Перемишль (відбиванка),
скок вгору жінок, передбіг 4 × 400 мужчин, півфінал
200 м. жінок; год. 4-а: півфінал 200 м. мужчин; фінал
60 м. жінок, жердка, ратище жінок, фінал 4 × 100 му-
жчин, фінал 100 м. жінок, ратище мужчин, 800 м. муж-
чин, скок вдаль жінок, фінал 200 м. муж-
чин, фінал 200 м. жінок, трискок, 800 м. жінок, 5000 м.
мужчин, фінал 4 × 200 жінок, фінал 4 × 400 мужчин.

**Збірка змагунів в суботу в год. 2, а неділю на
год. перед змаганнями.**

**Збірка впорядчиків в суботу в год. 1.30, в неділю
в год. 8-ій і 3-ій.**

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

ВІСТНИК, місячник літератури, мистецтва, науки
й громадського життя. Рік II. Книжка 9. Львів, вере-
сень 1934. Зміст: Евген Маланюк: Подув простору; З
чужини; Імлистий день; Олекса Стефанович: Юрій
Епіграмис; Кидпир: Аврора; О. Влаcенко: Сила стра-
ху; Ніно Франк: Серед хмар; Віктор Андрієвський:
Полтавська „Стара Громада"; Ф. Арот: „Коли Ізраель
не є царем"; Юрій Липа: Селянський король; Б. Ро-
маненчук: Іван Мазепа в европейській літературі; Ма-
рослав Гоца: Універсалізм; Б. Турок: Гінденбург; Пер-
си Воксмен: Матріярхат в Сполучених Державах; Е.
М.: Вистава совітського друку у Варшаві; Дм. Дон-
цов: Мобілізація переможців; Д. Чортомлик: Конгрес
Літсовхозу в СССР; З пресового фільму; Бібліографія;
Від Адміністрації.

НАШ ПРИЯТЕЛЬ, місячник для укр. молоді. Рік
XIV. Ч. 1—2. За серпень-вересень 1934. Львів.

——o——

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, 1. IX. год. 7·30 веч. „Дівчата в одностроях".

Неділя, 2. IX. год. 7·30 веч. „Дівчата в одностроях".

Театр Ріжнородностей.

Субота 1. IX. в год. 7·30 веч. „Той, який змінив прізвище".

Неділя, 2. IX. год. 7·30 веч. „Якби я хотіла.

Цирк Станевських (вул. Пелчинська, біля тенісового корту).

У суботу та неділю по дві вистави, в год. 4-ій попол. і 8·15 веч.

Кіна.

АПОЛЬО: „Маркіза Йорісака." (Битва).
АТЛЯНТИК: „Люди в білих одягах".
ВАНДА: „Жебрак з Багдаду" і ревія.
КАСІНО: „Сини пустині" (Фліп і Флап).
КОЛІСЕЙ: Нечинне.
КОПЕРНИК: „Чібі" (віденська комедія), „Баль білих ліжечок" (із Містенґет), Барту в Польщі.
МАРУСЕНЬКА: „Джені Ґерґардт" і ревія.
МІРАЖ: „Ярмарок серць".
МУЗА: „Тайна жінки".
ПАН: „Здобути тебе мушу" і додатки.
ПАЛЯС: „Цілуй ще раз".
ПАСАЖ: „Тайний детектив" і ревія
РАЙ: „Олівер Твіст".
СВІТ: „Бастер наварив пива".
СОНЦЕ: „Острів пропавших душ" і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Серце волоцюги" і ревія Весела Циганерія".
ХИМЕРА: „Жінка під контролею".
УТІХА: „Дама з жіночого клюбу" та ревія.

Закордонне радіо.

Субота, 1. вересня 1934.

Відень (506,8) 21·15 Оперетка, **Прага** (470,2) 11·05 Сальонова орхестра, **Копенгаген** (255,1) 21·00 Концерт радіоорхестри, **Париж** (1649) 20·00 Фридерика — оперетка, **Штрасбург** (349,2) 17·00 Концерт творів Бетовена, **Люксембурґ** (1304) 21·05 Концерт Ґаля, **Берлін** (356,7) 20·15 Карнавал у Римі — оперетка, **Кельн** (455,9) 16·00 Концерт камеральної орхестри, **Ляйпціґ** (382,2) 13·10 Популярна музика, **Мінхен** (405,4) 16·00 Концерт, **Букарешт** (365) 20·00 Слявянська музика, **Будапешт** (549,5) 22·50 Циганська орхестра, **Міляно** (368,6) 20·45 Ляkме — опера, **Рим** (420,8) 20·30 Симфонічний концерт.

Неділя, 2. вересня 1934.

Відень (506,8) 11·20 Концерт, **Прага** (470,2) 7·00 Концерт, 16·00 Військова музика, **Копенгаген** (255,1) 12·00, 16·00, 22·00 Концерт, **Париж** (1649) 22·30 Танкова музика. **Штрасбург** (1830) 18·30 Популярна музика, **Гільверзум** (1875) 19·55 Концерт, **Берлін** (356,7) 20·00 Концерт, 21·10 Легка музика, **Ляйпціґ** (382,2) 16·00 Концерт, **Мінхен** (405,4) 12·00 Військ. музика, **Букарешт** (365) 13·40, 17·00 Легка музика, **Будапешт** (549,5) 12·30 Концерт, 19·35 Фільмова музика, **Міляно** (368,6) 17·15 Легка музика, **Рим** (420,8) 17·00 Концерт.

Львівське радіо.

Субота, 1. вересня 1934.

6·30—7·25 Ранішня авдиція, 11·00 Відкриття XIV міжнародніх Східних Торгів у Львові, 11·45 Плити, 11·57 Сигн. часу, 12·03 Метеорольогічні вісти, 12·05 Огляд преси, 12·10 Популяра музика, Полудневий денник, 13·05 Концерт, 14·00 Вісти про експорт, 16·00 15-ліття Червоного Хреста, 16·05 Музика з плит, 17·00 Веселе слуховище для дітей, 17·25 Фортепіян, 18·00 Богослуження, 19·10 Програма на черговий день, 19·15 Концерт, 19·50 Спортові вісти, 20·00 Концерт Шопена, 20·30 Відчит у чужій мові, 20·40 Концерт польської музики, 21·02 Вечірний денник, 21·12 Легка музика, 22·00 Репортаж зі Східних Торгів, 22·10 Музика з плит, 23·05 Танкова музика.

Неділя, 2. вересня 1934.

9·00 Ранішня авдиція, 10·05 Богослуження, 11·57 Сигн. часу, 12·03 Метеорольогічні вісти, 12·05 Сільва рерум, 12·10 Театральний огляд, 12·15 Музичний поранок, 13·00 Відчит, 13·15 Концерт, 14·00 Легка музика, 15·00 Хліборобська гутірка, 15·15 Пісні, 15·25 Огляд хліборобських ринків, 15·45 Хліборобська скринка, 16·00 Рецитації, 16·20 Фортепіян, 16·45 Оповідання для дітей, 17·00 Танкова музика, 17·30 Книжка і знання, 18·00 „Перстень великої дами" — трагедія, 18·45 Життя молоді, 19·00 Легка музика, 19·45 Програма на черговий день, 19·50 Актуальний фейлетон, 20·00 Популярний концерт, 20·45 Вечірний денник, 20·55 Як працюємо в Польщі, 21·00 На веселій львівській хвилі, 21·45 Спортові вісти, 22·00 Поштова скринка 22·15 Концерт, 22·30, 23·05 Танкова музика.

БІРЖА.

ГРОШІ

Долар у Львові у приватних оборотах 5.18—5·19 зол.

Німецькі марки 197·00—202·00, фр. франки 34·80—35·00, шв. франки 172·30—172·80, фунти стерлінги 26·45—26·55, австр. шилінги 98·50-100·—, чеські корони 21·75-22·00, рум. леви 39·00—41·00.

Золото: Доляри 8·92—8·95. Франки фр. 34·60—34·08 Дукати 82·30—82·70, Корони 36·30—36·80, Рублі 45·00—46·00.

Срібло: Корони 0·28, Фльорени 0·70, Рублі 1·20, Ліри італ. 45·50—46·50.

Акції та цінні папери.

3 проц. будів. позичка 44 і 1/4 —44·60. 4 проц. інвест. сер. позичка 121, 5 проц. конверз. позичка 64·85, 64·90, 5 проц. залізн. позичка 59, 6 проц. долярова позичка 70·—79 і 3/4, 70 і 1/4—70 і 1/2, 4 проц. долярова позичка 53 і 3/4, 7 проц. стабілізаційна позичка 69 і 3/4—70·38.

Банк Польський 87·00 і пів, Лільпоп 9·90, Стараховиці 11 і 1/4.

ЗБІЖЕ.

Ціни парітас Підволочиська льоко Львів

	від	до	від	до
Ячмінь двір.	15·25	15·50		
Ячмінь на мливо	14·50	14·75	15·75	16·00
Гречка на мливо	14·50	15·00		
Крупи гречані 50% пол.	34·00	35·00		

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 31. серпня ц. р. з приводу слабої тенденції твердих цін на масло не ставить, а кооперативам платив за:

	льоко Львів.
1 л. молока	0·13 зол
1 л. сметани	0·55 „
1 к. яєць	2·40—2·45 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому 1 літра 22 сот.

Тенденція на масло, молоко і сметану вдержана, на яйця знижкова.

Маслосоюз повідомляє, що від 3. вересня ц. р. платить своїм доставцям **за 1 кг.** живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові (вул. Б. Главацького 23):

Курята	пріма	за 1 кг.	0·90	зол.
Кури	I кляса	„	0·85	„
„	II „	„	0·65	„
Пантарки	пріма	„	0·95	„
Качки	I кляса	„	0·80	„
„	II „	„	0·65	„
Індики	I „	„	0·95	„
„	II „	„	0·75	„

Тенденція спокійна.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.